

4. ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

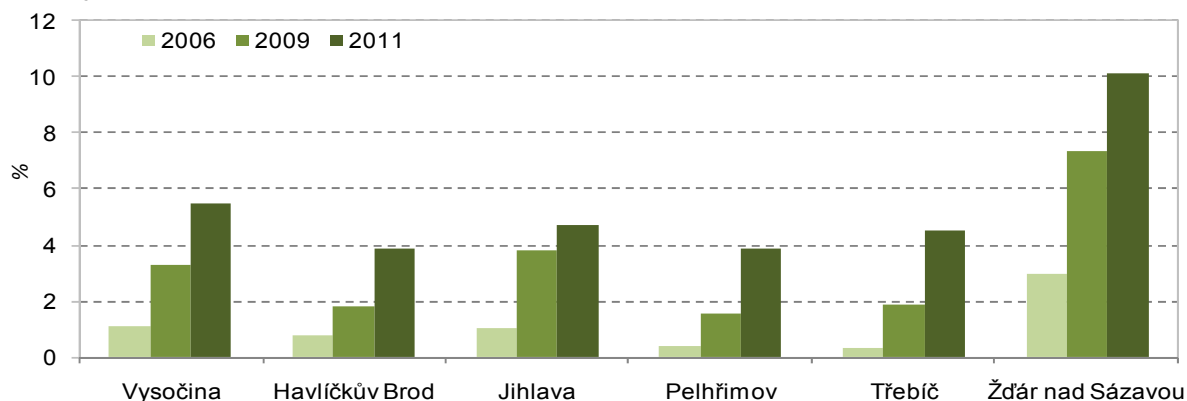
Dlouhodobě ubývá zemědělské i orné půdy.

V Kraji Vysočina dlouhodobě ubývají plochy zemědělské půdy, současně se snižuje i podíl orné půdy (v roce 2011 to bylo 46,6 % z celkové výměry kraje). Mírně se rozšířila plocha zahrad a trvalých travních porostů. Nejvýraznější úbytek orné půdy v letech 2006 – 2011 byl zaznamenán v okrese Žďár nad Sázavou. Úbytek zemědělské půdy se projevil rozšířením lesních pozemků, vodních ploch, silnic a ostatních komunikací. Nadále pokračuje pozvolné zvyšování podílu zastavěných ploch.

Více ekofarem...

V roce 2011 pokračoval nárůst počtu ekologických zemědělců. Největší počet ekofarem je tradičně na Žďársku, což souvisí s intenzivnějším využíváním zemědělsky méně vhodných ploch, které se nehodí pro klasickou velkovýrobu. O tom svědčí i velmi malý počet ekologických zemědělců, kteří hospodaří souběžně konvenčním způsobem.

Graf 4.1 Podíl ekologicky obhospodařované zemědělské půdy na celkové výměře zemědělské půdy v Kraji Vysočina a jeho okresech

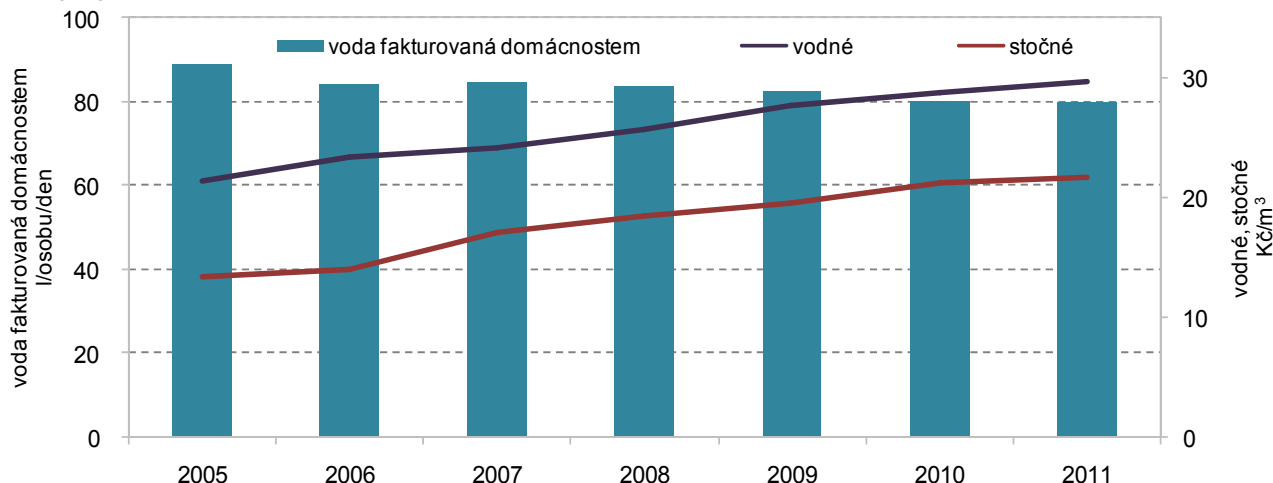
... i větší rozloha ekologicky obhospodařované půdy.

Podíl ekologicky obhospodařované půdy (tj. půdy v ekologickém zemědělství a přechodném období) se jen za poslední rok zvýšil o 12 % a dosáhl v kraji 5,5 % celkové výměry zemědělské půdy, přičemž v okrese Žďár nad Sázavou přesáhl 10 %, naopak v okrese Pelhřimov a Havlíčkův Brod je těsně pod úrovní 4 %. Oproti roku 2006 vzrostl tento podíl více než pětinašobně, přičemž je Kraj Vysočina za většinou ostatních krajů a z hlediska ekologického zemědělství dlouhodobě zaostává. Vzestupný trend se zřejmě v příštích letech zastaví, neboť se očekává, že rok 2011 je ze současného plánovacího období patrně posledním, kdy mohou zemědělci požádat o dotace na ekologické zemědělství.

Klesá spotřeba vody, stoupá sazba za vodné a stočné.

Z celkového počtu 511 960 obyvatel Kraje Vysočina bylo v roce 2011 pitnou vodou z vodovodů zásobováno téměř 485 tisíc osob, což představuje 94,6 %. Délka vodovodní sítě dosahuje na Vysočině 5 611 kilometrů a vodovodních přípojek je evidováno přes 128 tisíc. V roce 2011 bylo pro obyvatele Vysočiny vyrobeno 26,3 mil. m³ vody určené k realizaci, což meziročně představuje snížení o 1,3 %. Potvrzuje se tak klesající trend spotřeby vody, kdy meziroční pokles specifického množství fakturované vody celkem činil v Kraji Vysočina 2,2 l/osobu/den a u domácností o 0,3 l/osobu/den. Objem fakturované vody celkem zaznamenal proti roku 2010 pokles ve výši 1,9 %, zatímco v roce 2010 bylo celkem fakturováno 21,9 mil. m³ vody, v roce 2011 to bylo necelých 21,5 mil. m³. Na domácnosti připadá 64,5 % z celkového množství fakturované vody. Sazba ceny pitné vody naopak stoupá, na Vysočině vzrostla sazba vodného z 28,80 Kč/m³ v roce 2010 na 29,70 Kč/m³ v roce 2011 a stočné stoupl z 21,20 Kč/m³ na 21,60 m³.

Graf 4.2 Specifické množství vody fakturované domácnostem (1/osobu/den), vodné a stočné (Kč/m³) v Kraji Vysočina

Poklesl objem vypouštěných vod do kanalizace, roste podíl čištěných odpadních vod.

V roce 2011 bydlelo v Kraji Vysočina v domech napojených na kanalizaci téměř 436 tisíc osob, což je 85,2 % z celkového počtu obyvatel a proti předchozímu roku byl zaznamenán pouze nepatrný nárůst, a to o 0,4 procentního bodu. Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci s čističkou odpadních vod dosáhl 71,7 % (meziroční zvýšení o 1,1 procentního bodu). Celková délka kanalizační sítě na Vysočině v roce 2011 činila 2 856 km a počet kanalizačních přípojek přesáhl 100 tisíc. Proti předchozímu roku byl zaznamenán pokles objemu vypouštěných vod do kanalizace, a to o 4,9 %. V provozu bylo na území kraje celkem 165 ČOV, z toho 1 mechanická a 164 mechanicko-biologických, s celkovou kapacitou 219,3 tis. m³ za den. Podíl čištěných odpadních vod vypouštěných do kanalizace dosáhl 86,1 % z celkového množství odpadních vod a proti roku 2010 byl zaznamenán nárůst o 0,4 procentního bodu. Objem kalů vyprodukovaných čistírnami odpadních vod představoval 6 434 tun sušiny, což bylo o 15 % méně než v roce 2010. Nejčastějším způsobem zneškodnění kalů byla na Vysočině přímá aplikace a rekultivace.

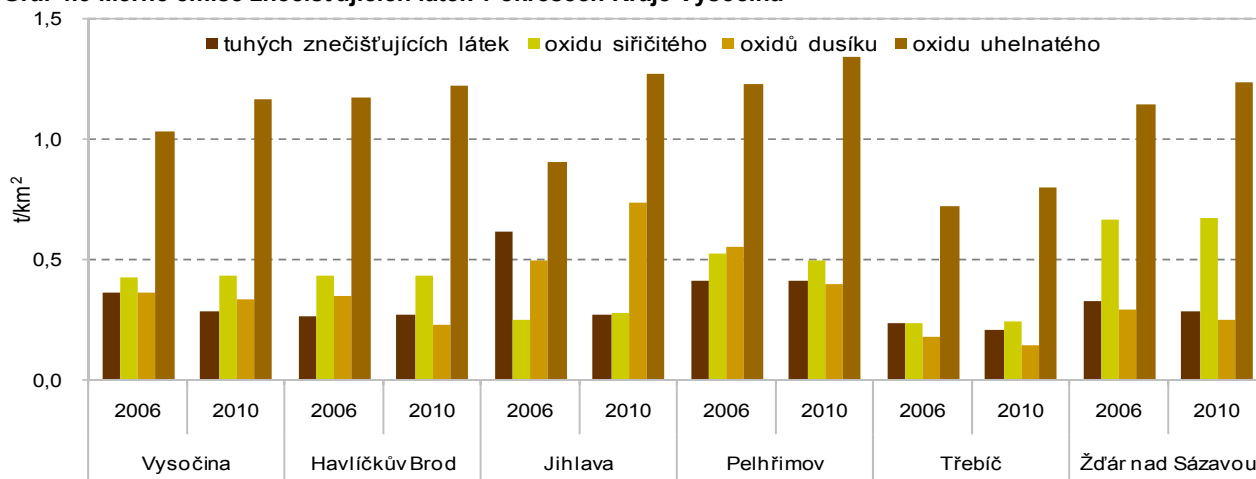
Klesají emise znečišťujících látek.

Emise znečišťujících látek se v Kraji Vysočina v posledních pěti letech postupně snižovaly, a to zejména díky mobilním zdrojům (tj. REZZO 4). Největší pokles v roce 2010 nastal u měrných emisí oxidu uhelnatého (REZZO 1-4), a to o 9,9 % oproti roku předchozímu a o 18,6 % oproti roku 2006. Velké stacionární zdroje znečištění se na emisích oxidu uhelnatého podílejí v kraji dlouhodobě přibližně 5 % a ve srovnání s ostatními kraji vykazuje Vysočina páté místo. Mobilní zdroje mají zásadní dopad i na emise oxidu uhelnatého – produkují 70 % znečištění.

Měrné emise oxidu dusíku jsou dlouhodobě podprůměrné.

Měrné emise tuhých znečišťujících látek vzrostly v kraji během roku 2010 o 0,5 %, přičemž podíl mobilních zdrojů (REZZO 4) na celkovém množství emisí vzrostl na 62,6 %. Měrné emise oxidu siřičitého vzrostly v roce 2010 o více než 10 % oproti předchozímu roku, přičemž podíl velkých stacionárních zdrojů (REZZO 1) u těchto znečišťujících látek představuje 21 %. Měrné emise oxidů dusíku v kraji klesly v roce 2010 oproti předešlému roku o téměř 7 % a oproti roku 2006 o 13,6 %. Podíl velkých stacionárních zdrojů na emisích těchto látek vzrostl v posledním sledovaném roce na 12,8 %, zatímco vliv dopravy dosahuje více než 81 %. Vysočina patří dlouhodobě mezi kraje s podprůměrným množstvím měrných emisí oxidů dusíku a její postavení mezi kraji.

Graf 4.3 Měrné emise znečišťujících látek v okresech Kraje Vysočina

Okres Jihlava vykázal největší nárůst emisí oxidu dusíku.

Z územního hlediska lze konstatovat, že emisemi je nejhůře postiženo území nejbliže zdrojům; v kraji se znečištění nejvíce dotýká okresu Pelhřimov, kde je nejvyšší znečištění tuhými látkami a oxidu uhelnatého, okresu Žďár nad Sázavou s nejvyššími emisemi oxidu siřičitého a okresu Jihlava, který je nejvíce znečištěn emisemi oxidu dusíku. Zhoršená kvalita ovzduší vlivem dopravy sužuje všechna větší města (zejména ta, kde se ve špičkách tvoří kolony aut z důvodu špatné průjezdnosti) a okolí hlavních dopravních tepen v kraji. Na úrovni okresů jsou k dispozici údaje pouze za kategorie stacionárních zdrojů (tj. REZZO 1 – velké zdroje, REZZO 2 – střední zdroje a REZZO 3 – malé stacionární zdroje znečištění). Emise čtyř sledovaných znečišťujících látek pocházejících z REZZO 1-3 ve všech okresech vzrostly, kromě emisí tuhých látek v okrese Třebíč. Největší meziroční nárůst měrných emisí tuhých látek zaznamenal okres Žďár nad Sázavou (o 15 %) a u oxidu siřičitého okres Pelhřimov (o 17 %). V případě emisí oxidů dusíku byl největší nárůst v roce 2010 zjištěn největší nárůst v okrese Jihlava (o 38,5 %) a z hlediska znečištění oxidem uhelnatým došlo k největšímu relativnímu zhoršení v okrese Havlíčkův Brod (o 15 %).

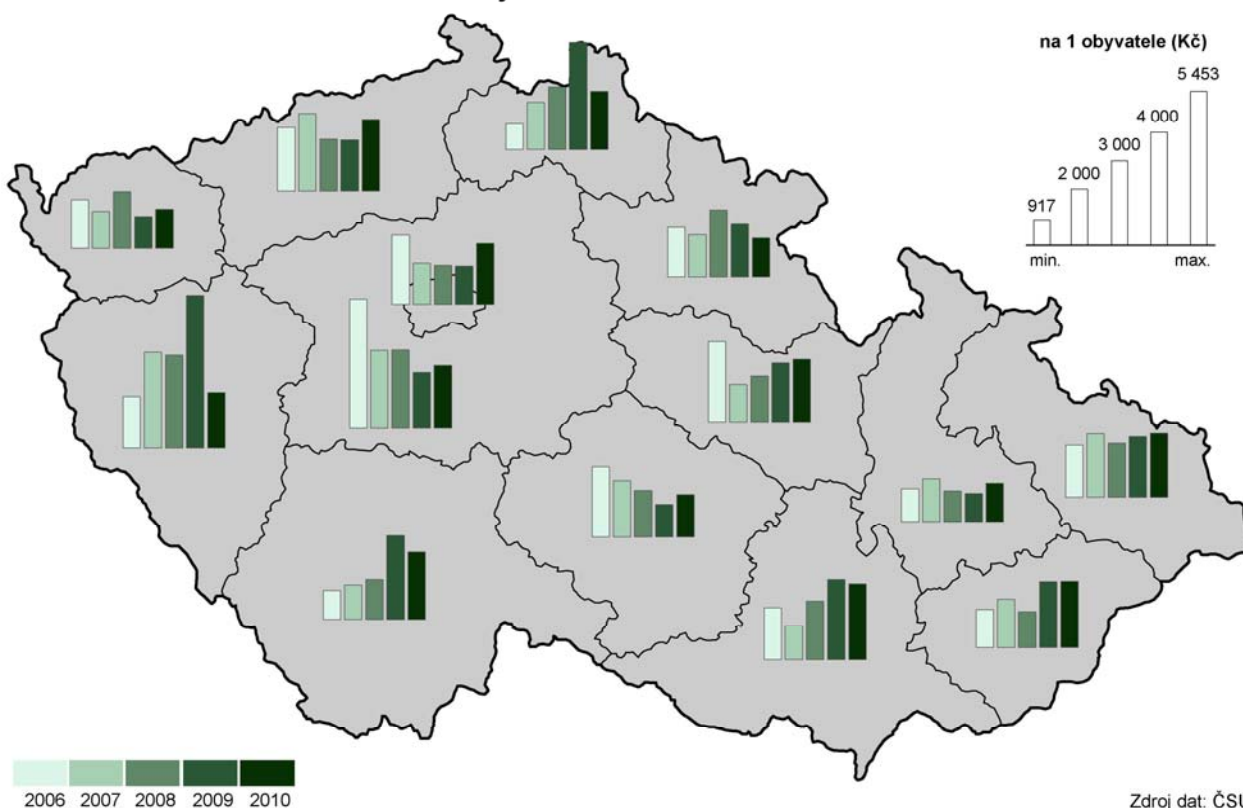
Zlepšuje se třídění odpadu.

Produkce komunálního odpadu se v Kraji Vysočina v roce 2010 snížila oproti předchozímu roku o 11,4 %; v přepočtu na jednoho obyvatele dosáhla v kraji 302 kg za rok. To je o 5 procent méně než jaký je průměr celé České republiky, hmotnost tohoto rozdílu představuje 15 kg. Podíl odděleně sbíraných složek odpadu se na Vysočině postupně zvyšoval a v roce 2010 dosáhl 16,7 %, což je nadprůměrná hodnota. Množství odděleně sbíraných složek komunálního odpadu v roce 2010 představovalo 50,4 kg/obyvatele a to je čtvrtý nejlepší výsledek v rámci ČR.

Produkce podnikového odpadu dlouhodobě klesá.

Celková produkce podnikového odpadu v Kraji Vysočina má mezi roky 2007 až 2009 sestupnou tendenci; v roce 2010 však bylo vyprodukováno o 2,3 % více podnikového odpadu než v předchozím roce. V přepočtu na jednoho obyvatele objem vyprodukovaného podnikového odpadu dlouhodobě klesal, ale v roce 2010 se tato tendence změnila. Největším producentem podnikového odpadu je zpracovatelský průmysl (56,7 %) a stavebnictví (25,5 %). Množství nebezpečného odpadu narůstá, ale jeho podíl na celkovém nakládání se v roce 2010 mírně snížil a představoval 5 % objemu.

Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice
v krajích v letech 2006 až 2010

Největší podíl investic je určen na nakládání s odpadními vodami.

Výdaje na ochranu životního prostředí meziročně kolísají. V roce 2010 dosáhly v Kraji Vysočina pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele částky 1 511 Kč, což bylo o 31 % více než v předchozím roce, ale o 38 procent méně než v roce 2006. V členění dle účelu jsou za kraje k dispozici pouze data podle sídla investora. Struktura vynaložených finančních prostředků se zásadně liší u investic a neinvestičních nákladů. Největší podíl investic je určen na nakládání s odpadními vodami, zatímco rozhodující objem neinvestičních nákladů je vynaložen na nakládání s odpady.